

Georges Gilles de la Tourette (1857–1904)

MUDr. Sandra Kurčová, prof. MUDr. Petr Kaňovský, CSc.

Neurologická klinika LF UP a FN Olomouc

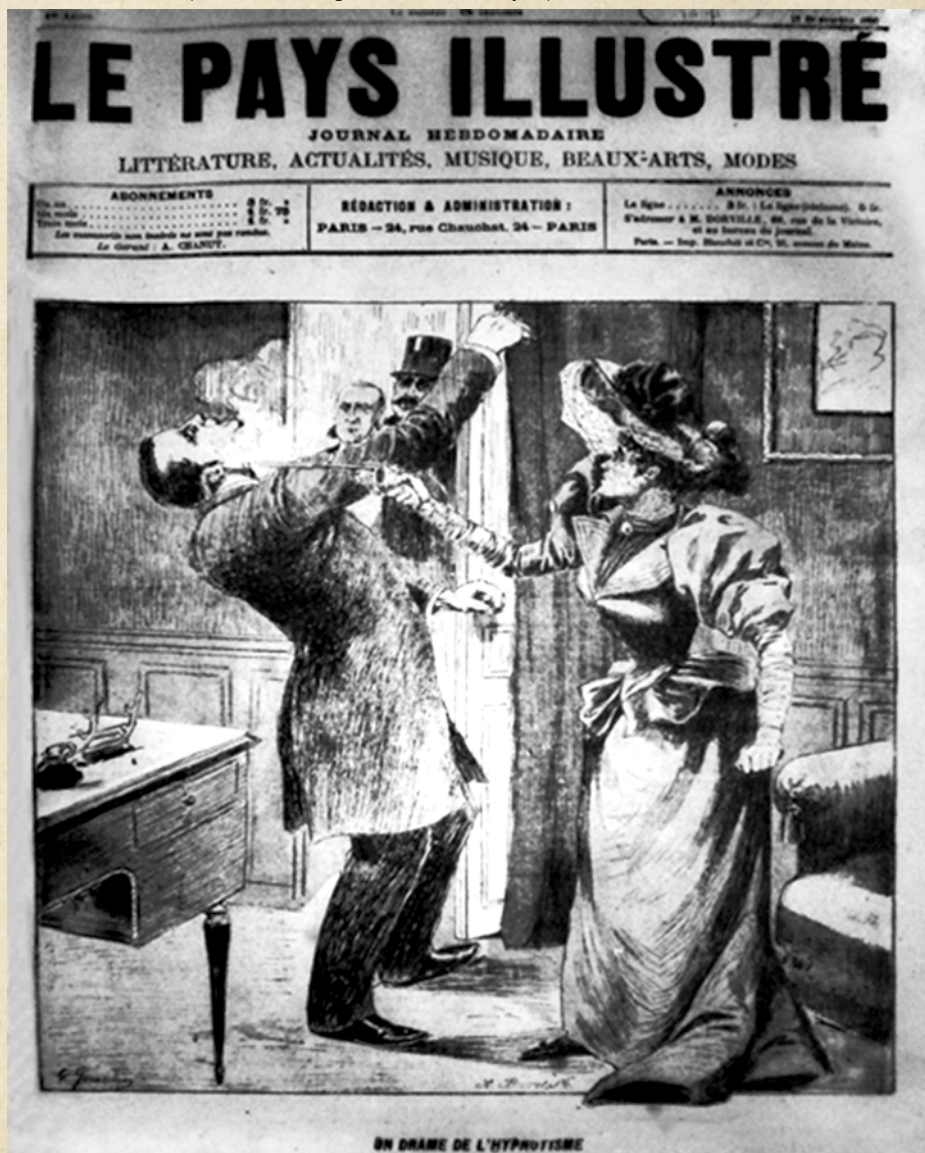
Obr. 1. Georges Gilles de la Tourette (1857–1904)

Georges Albert Édouard Brutus Gilles de la Tourette, jeden zo Charcotových najobľúbenejších študentov, sa narodil 30. 10. 1857 v malej dedinke Saint-Gervais-Les-Trois Clochers v okrese Châtellerault, blízko mesta Loudun. Jeho otec bol obchodníkom, pochádzal ale z lekárskej rodiny. Georges trpel počas mladosti nedostatkom disciplíny, nepredvídateľnými zmenami nálad, opľýval však aj neobvyklým intelektom. Počas svojej kariéry sa stal autorom mnohých hodnotných príspevkov v oblasti medicíny i literatúry. V súčasnosti by sme ho nazývali neurológom, podľa oblasti medicíny, ktorej sa venoval, v danej dobe však neurológia ako samostatný odbor neexistovala.

Tourette začal svoje štúdium medicíny v Poitiers v roku 1873. Vo svojich 20 rokoch sa zapísal na štúdium v Paríži, kde sa v roku 1881 stal „internom“ v parížskych verejných nemocniciach. V roku 1884 začal študovať pod vedením Jeana-Martina Charcota (1825–1893) a rýchlo sa stal jedným z jeho najpreferovanejších žiakov. V nasledujúcich ďalších dvoch rokoch (1887–1888) postúpil do hodnosti sekundára. Charcot v tom čase zastával funkciu riaditeľa nemocnice v Salpêtrière a bol veľkým podporcom Tourettevej akademickej kariéry.

Obr. 2. Zobrazenie postrelenia Georga de la Tourette svojou pacientkou v roku 1893

Napriek tomu, že nie je známy dôvod, je v povedomí, že Tourette sa zaoberal štúdiom chorey predtým ako sa stretol so Charcotom. V skutočnosti už v roku 1881 preložil historickú prácu amerického lekára Georga Bearda (1839–1883) „Jumping Frenchmen of Maine“. Charcot

povzbudzoval svojho žiaka zotrvať v tomto štúdiu. Jeho prvý opis chorey sa objavil v roku 1885 v *Les Archives de Neurologie*: „Štúdium nervového stavu charakterizovaného motorickou inkoordináciou sprevádzanou echoláliou a kopoláliou“ („Etude sur une affection nerveuse

KORESPONDENČNÁ ADRESA AUTORA:

MUDr. Sandra Kurčová, sandra.kurcova@fnol.cz

Neurologická klinika LF UP a FN Olomouc, I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc

Cit. zkr: Neurol. praxi 2018; 19(4): 304–305

caractérisée par de l'in coordination motrice accompagnée d'écholalie et coprolalie"), v ktorom zahrnul aj prípad Marquise de Dampierre, ktorý pôvodne publikoval Jean Marc Gaspard Itard (1774–1838) v roku 1825. História je nejasná v otázke, či Charcot vyšetroval Marquise de Dampierre, ale vo svojich publikáciach spomína jej najbežnejšie slovné spojenie: „merde et foutu cochon“ (v angličtine „filthy pig“).

Od roku 1884 do roku 1887 sa Gilles de la Tourette zaoberal hystériou, horlivo zastávajúc experimenty a teórie, ktoré mu odovzdal jeho učiteľ Charcot, ktorý sa tejto téme venoval už od roku 1870. Ďalej sa zaoberal štúdiom využitia hypnózy na liečebné účely, môžeme ho však právom nazývať aj kompetentným neuropsychiatrom. V roku 1884 opísal Gilles de la Tourette symptómy „Tourettovho syndrómu“ na 9 pacientoch, kedy sa postihnutí pacienti nekontrolovateľne mykali, trhali a vykrikovali a tieto symptómy pomenoval „maladie des tics“. Väčšinu z týchto 9 pacientov predstavovali mladí muži, keď sa podobné príznaky objavili u žien, pripisovali sa hystérii. Charcot na jeho počesť ochorenie pomenoval na „La maladie

de Gilles de la Tourette“. Charcot a Gilles de la Tourette verili, že tikové ochorenie, ktoré skúmali je neliečiteľné, chronické, progresívne a hereditárne.

Tourettova láska pre rodný Loudun vyústila do publikácie historickej biografie Théophrasta Renaudota a jeho vášeň pre tlač ho zas priviedla k spolupráci s novinárom v *L'Eclair* a *Le Temps*, Octavém Lebesguem, známym aj ako G. Montorgueil (1857–1933), ktorému dôverne poskytoval informácie o pokusoch v Salpêtriére predtým, ako sa tieto informácie stali všeobecne dostupnými, aby sa tým zvýšila informovanosť o ich práci. Tourette so svojim kolegom Gabrielom Leguém tiež spracoval pozoruhodnú analýzu hysterického ochorenia rádovej sestry Jeanne des Anges, ktoré bolo zrejme vyvolané neopätovanou láskou loudúnskeho kňaza Urbaina Grandiera.

Rok 1893 sa pre Touretta začal dobre, stal sa nemocničným lekárom a bol vymenovaný rytierom *Légion d'honneur*. Krátko potom však stratil jedného zo svojich synov, ktorý zomrel na meningitídu a v auguste toho roku zomrel aj jeho uctievaný učiteľ Charcot. Na konci tohto krutého roka prišla do jeho domu pacientka a postrelila

ho do hlavy. Pacientka Touretta obvinila, že ním bola zhypnotizovaná proti svojej vôle, čím stratila zdravý rozum. Toto obvinenie nieslo jasné známky podobnosti s prípadom sestry Jeanne des Anges proti Grandierovi. Bizarná epizóda sa stála slávnym procesom, ktorý prediskutoval otázku, či je možné hypnózou indukovať kriminálnu sugesciu, čo Gilles de la Tourette vehementne odmietal.

Po smrti svojho syna a učiteľa Charcota začal Tourette trpieť striedajúcimi sa stavmi depresie, hypománie a suicidálnymi myšlienkami. Napriek tomu organizoval verejné prednášky o literatúre, mesmerizme a divadle.

Gilles de la Tourette býval učňom A. Fourniera a veľmi neochotne prijímal zistenia svojho bývalého učiteľa o syfilitickom pôvode tabes dorsalis. Jeho kniha *Les myélites syphilitiques*, publikovaná v roku 1899, sa zaoberala touto témou. Okolo roku 1902 sa Tourettov stav začal zhoršovať, bol prepustený zo svojho postu a zomrel 26.mája v roku 1904 v nemocnici venovanej psychiatrickým pacientom v Lausanne vo Švajčiarsku, v „celkovej paralýze“, ktorej syfilitický pôvod sám vyvracal.

LITERATÚRA

1. Bogousslavsky J, Walusinski O. Gilles de la Tourette's criminal women: the many faces of fin de siècle hypnotism. *Clin Neurol Neurosurg*. 2010; 112: 549–551.
2. Guilly P. Gilles de la Tourette. In: Clifford Rose F, Bynum WF (eds) *Historical aspects of neurosciences*. Raven Press, New York, 1982: 397–413.
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Georges_Gilles_de_la_Tourette.

4. [https://www.jpsychores.com/article/S0022-3999\(09\)00319-5/fulltext](https://www.jpsychores.com/article/S0022-3999(09)00319-5/fulltext).
5. Kushner H. A cursing brain? The histories of Tourette syndrome. Harvard University Press, Cambridge, 1999: 313.
6. Lees AJ. Georges Gilles de la Tourette. The man and histories. *Rev Neurol (Paris)*. 1986; 142(11): 808–816.
7. Legendre P. Gilles de la Tourette, 1857–1904. *Bulletins et*

Mémoires de la Société Médicale des Hôpitaux de Paris 1905; 21: 1298–1311.

8. Walusinski O, Bogousslavsky J. Georges Gilles de la Tourette (1857–1904). *J Neurol*. 2011; 258(1): 166–167.

9. Walusinski O, Duncan G. Living his writings: the example of neurologist G. Gilles de la Tourette. *MovDisord*. 2010; 30; 25(14): 2290–2295.